

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

Tájépítészeti Kar

M E G H Í V Ó

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI KONFERENCIA

2008. december 5.

BÍRÁLÓ BIZOTTSÁGOK

Kertépítészeti és Települési Alszekció

Elnök: Csemez Attila kari TDK elnök

Tagok: Fatsar Kristóf,
Fekete Albert

Titkár: Firnigl Anett

Tájtervezési és -védelmi Alszekció

Elnök: Csemez Attila kari TDK elnök

Tagok: Csima Péter,
Fatsar Kristóf

Titkár: Sallay Ágnes

**Tájépítészeti Kar Tudományos Diákköri Konferencia
2008. december 5.**

**I D Ő B E O S Z T Á S
(h e l y s z í n : A / 6 - o s t e r e m)**

Tájtervezési és -védelmi Alszekció

Időpont	Név	Cím
8.00-8.20	Fülöp Györk	Többváltozós statisztikai döntéstámogatás a tájtervezésben (A pápateszéri vízimalmok fejlesztési célú vizsgálata és elemzése)
8.20-8.40	Haraszi Ágnes	A természetvédelmi bemutatás tervezésének tájépítészeti vonatkozásai a Bükki Nemzeti Park példáján
8.40-9.00	Magyar Veronika	Egy kistérség periferiáján
9.00-9.20	Szádvári Emese Réka	A Hajta-patak menti szikes területek hasznosíthatóságának tájvédelmi szempontjai
9.20-9.40	Szivák Ágnes	Pécel Budapest vonzásában Egy kisváros helyzete az agglomerációban
9.40-10.00	SZÜNET	
10.00	EREDMÉNYHIRDETÉS	

Kertépítészeti és Települési Alszekció

Időpont	Név	Cím
10.20-10.40	Annus Viktor Turóczy Tímea	Történelmi városmagok megújításának módszertana és gyakorlatban történő bemutatása Újpest-Városkapu példáján keresztül
10.40-11.00	Bánó Mátyás	Árnyékoló kerti építmények a reneszánszban
11.00-11.20	Kiss Márta	A gyulai szigeterőd múltja, jelene és lehetséges jövője
11.20-11.40	Klagyivik Mária Molnár G. Levente Ombódi Ildikó	A Komárom–Szőnyi Selye János kórház történeti kertje kerttörténeti kutatás és tervezés műemléki környezetben
11.40-12.00	Megyeri Mirtill	Átstrukturálódó területek fejlesztése Ferencváros egykori marhavágóhídjának példáján
12.00-12.20	Németh Anna	Udvartelkek városa – Kézdivásárhely épített öröksége – A főtér és a történelmi városközpont településszerkezeti jellegzetességei –
12.20-12.40	Szabó Gyöngyvér	Budapest köztereinek fejlesztése a megújuló társadalmi igények tükrében
12.40-13.00	SZÜNET	
13.00	EREDMÉNYHIRDETÉS	

ÖSSZEFOGLALÓK

TÁJTERVEZÉSI ÉS -VÉDELMI ALSZEKCIÓ

Fülöp Györk:

TÖBBVÁLTOZÓS STATISZTIKAI DÖNTÉSTÁMOGATÁS A TÁJTERVEZÉSBEN

A pápateszéri vízimalmok fejlesztési célú vizsgálata és elemzése

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Szakirány

Konzulens: *Barabásné dr. Martos Júlia*

egyetemi docens (Matematika és Informatika Tanszék)

Jombach Sándor

okl. tájépítézmérnök, PhD hallgató (Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék)

A 2008. évi Tudományos Diákköri Konferenciára készített **dolgozatom** egyrészt egy módszertani tanulmány, másrészt a kialakított értékelési módszer alkalmazásának bemutatása. A tájtervezésben eredményesen alkalmazható döntéstámogató módszer jellegzetessége, hogy az értékelés során többváltozós statisztikai eszközökkel fokozza a javaslattétel objektivitását. A módszert a pápateszéri vízimalmok vizsgálata és elemzése kapcsán alakítottam ki.

Pápateszér a legtöbb **vízimalommal** rendelkező település Magyarországon. A település táji adottságainak köszönhetően a XVIII. század elejétől a XX. század elejéig huszonöt vízimalom működött a községben. A malmok nagy számát, mint unikális jelenséget kihasználva a győri Reflex Környezetvédő Egyesület célja, hogy elsősorban kulturális-oktatási szempontokat szem előtt tartva kezdeményezze egy helyi vízimalom felújítását. Dolgozatom **gyakorlati** eredménye, hogy a teszéri vízimalmok vizsgálatát és értékelését követően javaslatot teszek arra, hogy a huszonöt malom közül melyek a tájtervezési szempontok szerint legalkalmasabbak a felújításra. 2008 nyarán a Reflex által szervezett Malomtáborban ezen javaslat alapján zajlott a malmok bejárása, és a felújításra történő előkészületek megvitatása. A teszéri malmok kapcsán elvégzett vizsgálat, elemzés, és javaslattétel egy szorosan összefüggő rendszert alkotnak, mely rendszert, mint más esetekre is adaptálható tájtervezési módszert is bemutatom.

A dolgozat a **módszertan** felől közelít a gyakorlati alkalmazás felé. A tájtervezési folyamat egészét – vizsgálat, értékelés, javaslat – magába építő módszer az egyes részek szoros összefüggése révén nagyobb objektivitást érhet el, így az átlátható döntéshozatalban segíti a tervezőt. A módszer sajátossága, hogy a tájtervezésben eddig még nem igen alkalmazott többváltozós statisztikai elemzést, a kétlépéses klaszteranalízist alkalmazva alakítja ki a vizsgálati adatokból a javaslatot. A dolgozatban a módszer leírásán kívül jellemzem is azt, valamint felvázolom perspektíváit, és a tájértékelésben jelentkező előnyeit és hátrányait is vizsgálom.

A pápateszéri malmok **felújításra várnak**, állapotuk drasztikusan romlik. Pápateszér olyan stagnáló település, ahol egy-egy gondosan előkészített fejlesztés talán látványos fejlődéssel is együtt járhat. Egy esetleges malomfelújítás azonban nem csak a település számára volna kedvező, hanem a táji kapcsolatokat is élénkítené, segítene Pápateszérnek ismét beilleszkednie táji környezetébe.

Haraszti Ágnes

A TERMÉSZETVÉDELMI BEMUTATÁS TERVEZÉSÉNEK TÁJÉPÍTÉSZETI VONATKOZÁSAI A BÜKKI NEMZETI PARK PÉLDÁJÁN

BCE Tájépítészeti Kar Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Konzulens: Dublinszki-Boda Brigitta

Hazánkban a védett területeken egyre több, leginkább természetvédelmi bemutatóhely valósul meg. A Bükk Nemzeti Park, területén kiemelkedően sok bemutatóhely, oktatási központ található. Míg néhány évtizeddel ezelőtt bemutatóhelyek létesítése volt a cél, mára a már meglévő, kiépített bemutatóhelyek fenntartása mellett egy rendszer, egy stratégia megalkotásának szükségessége bontakozik ki.

A hazai turizmus mértéke újra növekvő tendenciát mutat, a nemzeti parkok pedig turisztikai célpontokat jelentenek. A védett területek, és az üdülőtájak tervezése tájépítész feladat, valamint a kiszolgáló területek növekedésével újabb, tervezett lépések szükségesek a harmonikus fejlődéshez.

Ahol a bemutatható értékek, valamint a kedvező bemutatási és turisztikai infrastruktúra már megvalósult, és ehhez társadalmi igény is kapcsolódik, gócpontok alakulnak ki. Itt nő a terhelés, ezért fejlesztések valósulnak meg. Cél, egyrészt hogy feltárjuk a gócpontokat, és a fejlesztéseket egy meghatározott funkciónak, arculatnak megfelelően határozzuk meg.

Másrészt megoldási lehetőséget jelent azon helyek megkeresése, ahol a fejlesztések megvalósulásával a leghatékonyabban érhető el a már meglévő adottságok és lehetőségek, valamint az egyre növekvő igény tervszerű összehangolása. Ezeket nevezhetjük gócpontra alkalmas területeknek. Meghatározásukhoz a legalkalmasabb eszköz egy értékelési rendszer lehet, mely a természeti értékeket vonzó tényezőkként, a tanösvényeket hatékonyság szempontjából, az úthálózatot pedig a terület feltártságának mutatójaként értékeli.

Az értékelés három, egymástól elkülönülő értékelési szinten történik: a vonzó tényezők, a tanösvények és a nemzeti park útvonalhálózatának szintjén. Az első két szinten táblázatos formában, a harmadikon pedig térképen, raszteres módszerrel. Az értékelés eredményeképpen a bemutatás szempontjából jelentős *vonzó tényezők* bemutatásági mutatót kapnak, e rangsor szerint kerülnek a térképre. A *tanösvények* szintén tulajdonságaik alapján kapnak egy értéket, mely bemutatási hatékonyságuk mutatója. Az *útvonalhálózatok* értékelése során 2x2 km-es raszterek kapnak külön-külön értékeket, melyek kimutatják az adott raszter által lefedett terület feltártságát. A Nemzeti Park határán álló területek külön szempontrendszerbe kerültek „kapu” helyzetük miatt, így az egyes *belépési pontok* (a már meglévő, és a szükséges) hangsúlyát kaphatjuk meg.

Az értékelés végeredményeként gócpontok tárulnak elénk. Ezeken a helyeken kedvező turisztikai és bemutatási infrastruktúra (vagy ezek kiépítésének lehetősége) kapcsolódik a látogatók igényeihez. Az értékelési rendszer megalapozza azokat a fejlesztési, tervezési irányvonalakat, melyek a már meglévő létesítményeket rendszerbe foglalják, és a tervezett objektumok helyét, szükségességét is alátámasztják. Ez alapján hosszú távon egy, vagy akár több nemzeti parkra vonatkozó stratégiák, célok, módszerek kidolgozása valósulhat meg.

Magyar Veronika:

EGY KISTÉRSÉG PERIFÉRIÁJÁN

BCE, Tájépítészeti Kar, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Filepné Kovács Krisztina

A kutatás célja, hogy egy általam kiválasztott területen keresztül bemutatásra kerüljön azon települések helyzete, melyek egy kistérség perifériáján helyezkednek el. Céлом, hogy a kiválasztott településeken feltáráásra kerüljenek az ott található értékek, illetve a konfliktusok, és m azon lehetőségek, melyek kihasználásával egy dinamikusn fejlődő térség hozható létre. A kiválasztott települések a Szombathelyi kistérség részét képezik, melyek a következők: Ják, Kisunyom, Balogunyom, Sorokpolány, Sorkikápolna, Sorkifalud, Nemeskolta, Gyanógergye és Rábatöttös.

A dolgozat módszere, hogy feltáráásra kerülnek mindazon tényezők és elemek, melyek a falvak jelenlegi helyzetét meghatározzák, és a fejlődésükhöz hozzájárulnak, vagy pedig pont ellentétesen azt gátolják. Első lépésben a települések pontos lehatárolása, elhelyezkedésének megállítása, regionális kapcsolatainak feltáráása történik. Ahhoz, hogy pontosan érzékelhető legyen a települések perifériális elhelyezkedése, elengedhetetlen a térszerkezet vizsgálata. A tájhasználati tendenciák sok mindenre magyarázatot adnak a falvak életével kapcsolatban. A műemlékek, és a természeti értékek minden település számára ék, meghatározó tényező. A társadalmi gazdasági viszonyok feltáráása, és azok vizsgálata is szükséges. Ezen tényezők felvázolása mellett a környezeti elemek és rendszerek állapotának a vizsgálatára is nagy hangsúlyt kell helyezni. A vizsgálatból kiindulva egy értékelési módszer került kidolgozásra, melynek segítségével feltáráható, hogy az egyes településeken melyek jelentik az erősségeket, illetve a gyengeségeket.

A vizsgálat és az értékelés során feltárt tulajdonságok alapján a levonható következmények két nagy csoportba sorolhatók. Az egyik csoport képezi a települések fejlődését gátló tényezőket, és a perifériális jelleg problémáit, a másik csoport pedig azon lehetőségek és javaslatok felvázolását melyek a falvak számára a fejlődés kulcsát jelentik. A feltárt tényezők tükrében megállapítható, hogy a még kihasználatlanul lévő lehetőségek kiaknázásával egy dinamikusn fejlődő mikrotérség hozható létre.

Szádvári Emese Erika

A HAJTA-PATAK MENTI SZIKES TERÜLETEK HASZNOSÍTHATÓSÁGÁNAK TÁJVÉDELMI SZEMPONTJAI

BCE Tájépítészeti Kar Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Konzulens: Pádárné Török Éva, tanszéki mérnök
Dublinszki-Boda Brigitta, tanszéki mérnök

Az ember tájalakító tevékenységének következtében a múlt században a vizes élőhelyek kiterjedése és száma drasztikusan lecsökkent. Sósvizű élőhelyek az európai tengermelléki területeken szinte mindenhol megtalálhatóak, de kontinentális jellegű szikes tavak csak Európa keleti felén és a Kárpát-medencében találhatóak. Szikes tavak hazánkban ma már csak kis foltokban lelhetőek fel, európai szinten is kiemelkedő természeti értéket képviselnek. Ezen veszélyeztetett természeti értékek megőrzése geológiai, hidrológiai, botanikai és zoológiai jelentőségük miatt is kiemelkedő természet- és tájvédelmi célkitűzés.

Munkám során célom a Magyarországi szikesek jellemzőinek, értékeinek és veszélyeztető tényezőinek általános áttekintése. Célom a fent említett három jellegében és hasznosításában eltérő szikes élőhelyfolt adottságainak és értékeinek különbözőségét feltárni, valamint vizsgálni az egyedi adottságokból és az értékek különbözőségéből adódó különbségeket a veszélyeztető tényezők szempontjából. A veszélyeztető tényezők között kiemelt szerepet kapnak a mederrendezések, meliorációs munkák és az éghajlatváltozás okozta szárazodási folyamatok hatásai, valamint a hasznosításból a területet közvetlenül és közvetve érő terhelések.

A Tápió-Hajta vidéke Tájvédelmi Körzet az Alföld egyik legnagyobb természeti értékekben gazdag, még viszonylag természetközeli állapotban fennmaradt vizesélőhelyrendszerét foglalja magába. Mintaterületemnek a Hajta-patak mentén elterülő megközelítőleg 1000 ha-os mocsárrendszert választottam, mely szikes és szikesedő mocsarak és mocsárrétek mozaikjából áll. Dolgozatomban elhelyezem a Hajta-mocsárrendszer szikes élőhelyeit adottságaik alapján a magyarországi szikesek rendszerébe. A terület a szikesedés jellegében, mértékében és hasznosításában három egységre különül el: a Hajta-patak északon az egraskátai Sós-tavakat és azok környékét táplálja, majd e területen átjutva éri el a Nyík-rétet, majd a harmadik egységet, a Farnos I-II-es tározó területét.

Munkám eredményeként az egyes élőhelyfolt-típusok speciális adottságainak és veszélyeztető tényezőinek feltárásával lehetőségem nyílik a területek hasznosíthatóságának megalapozó tájvédelmi szempontú következtetések levonására. A mintaterületen elért eredményeim a hasonló jellegű szikes élőhelyek esetén is alkalmazhatóak a veszélyeztető tényezők feltárása és a hasznosíthatóság feltételrendszerének meghatározására.

Szivák Ágnes:

PÉCEL BUDAPEST VONZÁSÁBAN **Egy kisváros helyzete az agglomerációban**

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék
Konzulens: Filepné Kovács Krisztina

A Budapesti Agglomeráció településeinek életét erősen befolyásolja a központi magot jelentő nagyváros, Budapest. TDK dolgozatom témájaként ezért választottam az agglomerációban elhelyezkedő településeket érintő változásokat. Választásom azért esett Pécel városára, mert az agglomeráció települései közül kiemelkedik társközponti helyzetével, illetve azért, mert az agglomeráció keleti szektorával kevesebbet foglalkoznak, mint a nyugati résszel.

Az agglomeráció legfőbb problémáját a szuburbanizáció jelenti. A szuburbanizáció jelenti egyrészt a lakosság, másrészt az ipar és a termelés kitelepülését a centrumból annak közvetlen környezetébe, az agglomerációba. Ennek következménye a népesség növekedése, az M0-ás körgyűrű továbbépítése, illetve az új ipartelepek megjelenése. Pécelt is ezek a folyamatok és hatások jellemzik. A problémák eredménye, hogy Pécel lakosai nem kötődnek lakóhelyükhöz, és alapvetően rossz a közérzetük.

Feladatomban érzem, hogy a szuburbanizációs folyamatok negatív hatásait tájépítészeti eszközökkel enyhítem, és így Pécelt egy jó környezetállapottal rendelkező, jobb szerkezetű és működőképes zöldfelületi rendszerrel rendelkező, azaz egy élhető település mintájává tegyem. Remélem, hogy az általam tett javaslatokat hasznosítja majd a település, és egy olyan város lesz, ahol az emberek környezetüket tisztelve és szeretve, azzal harmóniában élnek.

Az agglomeráció vizsgálatával kezdem dolgozatom, ezt a szakirodalom összegzésével végzem el. Ezt követően Pécelt ismerem meg jobban helyszíni szemlék, statisztikai adatok és térképek elemzésének segítségével. A vizsgálat eredményeit összegezve elkészítetek egy problémafát, majd egy célját, ezt követően feltárom a konfliktusokat és a problémákat, majd értékelem a zöldfelületi rendszert. Ezek alapján meghatározom a fejlesztési feladatokat.

A dolgozat eredményeként meghatározom azokat a problémákat, amelyekre Pécel önkormányzata befolyással lehet, és megoldásuk a lehető legkisebb időtávon belül segít a lakosok közérzetének javításában. Célom, hogy Pécel és más agglomerációs települések számára utat mutassak a szuburbanizáció okozta problémák megoldásához.

ÖSSZEFOGLALÓK

KERTÉPÍTÉSZETI ÉS TELEPÜLÉSI ALSZEKCIÓ

Annus Viktor – Turóczy Tímea:

TÖRTÉNELMI VÁROSMAGOK MEGÚJÍTÁSÁNAK MÓDSZERTANA ÉS GYAKORLATBAN TÖRTÉNŐ BEMUTATÁSA ÚJPEST-VÁROSKAPU PÉLDÁJÁN KERESZTÜL

BCE Tájépítészeti Kar Településépítészeti Tanszék

Konzulens: Schneller István
Koszorú Lajos

A mai modern városépítészet egyik legnagyobb kihívása a történelmi városmagok megújítása. Ennek ékes bizonyítéka, hogy az idei 2008-as Urbanisztikai Nyári Egyetem témája is éppen a Történelmi városmagok megújítása címet viselte. A motorizáció, az egyre agresszívabban fellépő befektetők hatására a modern bevásárlóközpontok, városzéli „megacenterek” kiszívják az életet a város belső területeiről. Az egykor tündöklő, történelmi városközpontok megszűlve, magára hagyottan várják a sorsuk beteljesedését. A mai városépítész feladata, hogy teret nyújtsanak a hagyományos értelemben vett városi élet számára, hogy városépítészeti módszerekkel visszaállítsák a méltán központi szerepe hivatott történelmi városmagokat, és szembe szálljanak a központnak hitt bevásárlócentrumokkal, amelyek valójában csak a fogyasztói társadalom fellegetvái.

E dolgozat nem vállalkozhat e mindent átfogó városépítészeti problémakör megoldására, ellenben célja, hogy - Újpest Városkapu példáján keresztül szemléltetve- egy kutatási és elemzési módszertant készítve, valamint a módszertan eredményeit felhasználva –az aktuális városépítészeti lehetőségekhez igazodva- egészen a tervezésig bemutasson egy városközpont megújítási programtervet. A vizsgálat alapja, hogy a történelmi városépítészeti karakterek és lenyomatok kutatásával valamint elemzésével ill. eredményeivel kell megalapozni egy történelmi városmag megújítási programot. A dolgozat fontos szempontja, hogy a módszertan és alkalmazása is a valóság talaján mozogjon, így csak a tömbönkénti rehabilitáció elképzelhető. A dolgozat során két tömb, ill. egy köztér megújítási terve is bemutatásra kerül, amely igazolja a módszertan lényegét. A módszertan lényege, hogy a történelmi karaktereket vizsgáljuk meg egy sajátos szempontrendszer szerint.

Újpest létrejötté éppen itt, a mai Városkapu környékén valósult meg. A történelmi idők során számos városépítészeti felfogás látott napvilágot, igen eltérő szempontrendszerrel és világlátással, amelyek a gyakorlatban is megvalósításra kerültek. A nagy városépítészeti irányvonalak és beavatkozások nyomai mind megtalálhatók a Városkapu területén. A módszertan szemléltetésére éppen ezért ez a legalkalmasabb terület, mert egyrészt kiemelkedő történelmi hagyományokkal rendelkezik, másrészt gyakorlatilag minden nagy volumenű városépítészeti beavatkozás színtere egyben ill. a jelen városfejlesztési irányok és folyamatok egyre növekvő szerepet ígérnek e területnek.

A dolgozat arra hivatott, hogy bemutasson egy általunk felállított és számunkra leginkább célravezető módszertant a városmag-megújítási tevékenység során, és ezt igazolja is annak gyakorlatban történő alkalmazásával, vagyis a tervezés során miként válnak szükségsszerűvé a módszertan eredményei

Bánó Mátyás:

ÁRNYÉKOLÓ KERTI ÉPÍTMÉNYEK A RENESZÁNSZBAN

BCE Tájépítészeti Kar Kertművészeti Tanszék

Konzulens: Dr. Fatsar Kristóf
Dr. Herczeg Ágnes

A magyarországi reneszánsz kerttörténet kutatásának egyik, eddig össze nem foglalt szegmensét képezik az árnyékoló kerti építmények. Ebben az időszakban szerepük felértékelődött, változásaik egybefonódtak a kertek fejlődésével.

Két alapvető árnyékoló építménytípus állandósult: a folyosókat alkotó, utak felett átívelő lugas, és a centrális alaprajzú, hangsúlyos pontokon alkalmazott pavilon. E két kertművészeti elem reneszánsz előtti előképekkel rendelkezik. A lugas kezdetben a szőlőt megtámasztó szerkezetként terjedt el, s később árnyékolásra is alkalmas szerkezete tette lehetővé, hogy díszkertek eszközévé váljon, míg a pavilonok az építészeti módszerű térhatárolás és a vázra futtatott növényalkalmazás társításával lettek általános tartozékai a reneszánsz kerteknek.

A vizsgált korszakban írott kertelméleti munkák nem csak önmagukban értelmezhetőek. A korai traktátusokban részletes útmutatás szerepel az árnyékoló építmények szerkezetéről és elhelyezéséről, amely jellemzők változásait a később íródott teóriákban nyomon követhetjük. Az elemzés alá került művek között szerepelnek többek között *Leon Battista Alberti*, *Francesco Colonna*, valamint *id. Joseph Furtenbach* kardinális művei.

A megvalósult kertek építményei a traktátusokban megfigyelt jellemzők és változások szerint kerülnek csoportosításra, érintve főként itáliai, németalföldi és magyar példákat. A külföldi építmények csoportosítása és vizsgálata magyar és idegen nyelvű szakirodalom alapján történik, melyek egy része hazánkban még nem ismertett. A magyar lugasok és pavilonok kutatása korabeli források, reneszánsz témájú szakirodalmi művek, ill. egyes kertekkel foglalkozó forráskutatási, régészeti eredményekre épül.

Rövid kitekintésként bemutatásra kerül a tárgyalt építmények változása a reneszánsz és a barokk korstílusok között.

A dolgozatban feltárul az Itáliából kiinduló ízlés lugas- és pavilonalkalmazása, a korstíluson belül nyomon követhető tér- és időbeli különbségek, különös tekintettel a magyar kertművészetre.

Kiss Márta:

A GYULAI SZIGETERŐD MÚLTJA, JELENE ÉS LEHETSÉGES JÖVŐJE

BCE Tájépítészeti Kar- Kert- és Szabadtértervezési Tanszék

Konzulens: Dr. Jámbor Imre

Gyula városában az egykori szigeterőd területe különleges érdekesség. A város legnagyobb összefüggő zöldterületén koncentrált öt műemléképületet, dendrológiai értékeket. Fejlesztésére régóta vannak törekvések a városvezetés részéről, több elképzelés is született a szigeterőd és környéke jövőbeli kialakításáról, elfogadott végleges terv azonban tudomásom szerint nincsen. A téma aktualitását ez is mutatja.

A területtel kapcsolatosan végeztem történeti kutatást, és tanulmányoztam a régészeti ásatás eredményeit. Ezzel célom a terület részletes történetének megismerése mellett az volt, hogy a vár egykor létező, azt körülvevő palánkvárának szerkezetére, helyére, adataira minél pontosabb információkat találjak. Más palánkvárak, földvárak példáiból is gyűjtöttem össze néhányat, hogy a palánkvárak szerkezetére általánosan megtudjak információkat. A helyszínen végeztem vizsgálatokat, amelyek kiterjedtek a jelenlegi állapot, növényállomány, a közlekedési rendszer vizsgálatára.

A terület érdekes története és kedvező adottságai miatt sok lehetőséget rejt magában. Az egyik fő értéke az egykori kastélyparkból származó idős faállománya. Fontos lehetőség a jelenleg üresen álló Almásy-kastély hasznosítása, amely új funkciót és még több életet hozhat a területre.

Vizsgálataim, és kutatásom alapján a dolgozatban szeretnék javaslatokat tenni a szigeterőd, és környezetének kialakítására. Az eddig született tervekben általam hibának vélt részletek másfajta megoldására szintén adok javaslatokat.

A terv lényeges pontjai:

A terv fő motívuma a várat körülvevő középkori palánkvár visszaállítása a történeti kutatás alapján. A palánkvárat körülvevő várak egy részének visszaállítását tartalmazza, a fennmaradó részen szimbolikus megjelenítéssel.

A kastély várható hasznosításából eredő szálló-funkció kiszolgálására a kastélykertben pihenőkert kerül kialakításra, a dél-nyugati homlokzatánál pedig méltó fogadóteret kap a kastély, mint reprezentatív előtér.

A KOMÁROM-SZŐNYI SELYE JÁNOS KÓRHÁZ TÖRTÉNETI KERTJE KERTTÖRTÉNETI KUTATÁS ÉS TERVEZÉS MŰEMLÉKI KÖRNYEZETBEN

BCE Tájépítészeti Kar Kertművészeti Tanszék

Konzulens: Dr. Fatsar Kristóf

Takács Katalin

Korunk nagy problémája, egyben szakmánk kihívása, hogyan lehet műemléképületeinket és azok történeti kertjeit használni és méltó módon megőrizni az elkövetkezendő generációk számára. E probléma orvoslására teszünk javaslatot a komárom-szőnyi Selye János Kórház történeti kertje példáján.

Az őszönyi uradalmat 1659-től a Zichy család birtokolta 1892-ig. A közel negyed évszázados birtoklás alatt a haladó szellemiségű család művészetpártoló és gazdaságszervező tevékenysége nemcsak a szőnyi uradalomra, hanem a környék éltere is jelentős hatást gyakorolt. Az utolsó Zichy-leszármazott, Vásonkeőy Imre tragikus öngyilkossága után a birtok vásárlás útján báró loósi és egervári Solymossy László tulajdonába került. Az 1904-ben Solymossy-Gyürky tulajdonná váló birtokot 1945-ben államosították. Azóta kórház működik az 1910-es években épült kastélyban.

Annak ellenére, hogy a Zichy család elsősorban gazdasági céllal használta az uradalmat, az 1800-as évek első harmadában a korstílusnak megfelelő, pazar tájképi kertet létesített a birtokközpont körül. Ebben a kertben építették fel a 20. század elején a Solymossy-Gyürky család kastélyát. Az új épület megkívánta, hogy a már létező parkot historizáló stílusban átalakítsák. A több évszázadra visszatekintő kert mai elhanyagoltsága ellenére még mindig mutatja eredeti struktúrájának részleteit.

Munkánk célja, hogy egy műemléképületben üzemelő kórház történeti kertjének olyan, mai igényeket figyelembe vevő kertépítészeti koncepciótervét készítsük el, amely egy megalapozott, komplex kerttörténeti kutatásra épül. A forrás- és terepkutatás, valamint az általános szakirodalmi kitekintés és a helyszíni felmérés mellett térinformatikai rendszereket alkalmaztunk.

A tervezés önmagában is számos kötöttséggel jár, hogy az adott jogszabályoknak megfeleljen, műemléki környezetben azonban a különböző műemléki karták szellemiségéhez is igazodni kell. Szeretnénk megmutatni, hogy egy modern kertépítészeti koncepció – a mai igényeknek, a kórházfunkciónak megfelelően – hogyan képes kiteljesedni a műemléki adottságok nyújtotta korlátok és keretek között.

Megyeri Mirtill:

ÁTSTRUKTURÁLÓDÓ TERÜLETEK FEJLESZTÉSE Ferencváros egykori marhavágóhídjának példáján

BCE Tájépítészeti Kar Településépítészeti Tanszék

Konzulensek: Dr. Schneller István, tanszékvezető

Dr. Sersliné Kócsi Margit, IX. kerületi főépítész

A IX. kerület középső területe az átmeneti zóna része. A hajdani városszéli elhelyezkedésnek megfelelően vegyes-felhasználás jellemezte: hatalmas vasúti területek, gyárak, élelmiszeripari üzemek sora működött itt. Az átstrukturálódó iparterületen nagy változások tapasztalhatóak. Az egykori marhavágóhíd és marhavásár területének funkcióváltása időszerűvé vált. Ferencváros ipartörténetében kiemelkedő szerepe és a még nyitott jövő motiválta témaválasztásomat.

Az átstrukturálódó területek építészeti értékeinek újrahasznosítása jelentős városépítészeti kihívás. Elsősorban vegyes használatú városrészek kialakítása a cél a monoton, egyfunkciós beépítésekkel szemben, melyek izgalmas, változatos, mindenki számára élhetőbb városi környezetet hoznak létre. Ezért érzem fontosnak, hogy egy ilyen nagy múltú területtel foglalkozzam, melynek fejlesztési kérdései nagy körültekintést igényelnek.

A jelentős átalakuláson átmenő területek városszövetbe integrálása nehéz és többlépcsős folyamat. Az általam elgondolt fejlesztés elméleti leírására fordítottam nagyobb figyelmet, mely a jövőbeli tervezési folyamat alapja lehet. Elsősorban a városszövet lazulásának elősegítése a cél egy olyan minta előállításával, mely a hasonló karakterű területek rendezése során hasznos kiindulópont lehet.

A fejlesztés során a környezet adottságainak, értékeinek meghatározása képezi a kiindulást. Fontos a Millenniumi Városközpont közelsége és a terület jó közlekedési ellátottsága, melyek az egész fejlesztési folyamatot befolyásolják. A zöldfelületek kezelése elengedhetetlen feladat, mely elsősorban a meglévő közkert és fasorok rehabilitálását és új zöldterületek kialakítását jelenti.

Az általam javasolt stratégiai programok - az általános városépítészeti elvek mellett - a társadalmi részvétel fontosságára és a mozgássérültek, mozgáskorlátozottak foglalkoztatására is nyomatékosan hívnák fel a figyelmet. Napjainkban Magyarországon még kevés tervező helyez ezekre hangsúlyt, ezért én elsősorban már megvalósult külföldi példákból és hazai elméleti írásokból indultam el egy élhetőbb városrész kialakulásának elősegítése érdekében.

Németh Anna:

UDVARTELKEK VÁROSA – KÉZDIVÁSÁRHELY ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGE

– A főtér és a történelmi városközpont településszerkezeti jellegzetességei –

BCE Tájépítészeti Kar Kert- és Szabadtértervezési Tanszék

Konzulens: Dr. Fekete Albert

Kézdivásárhely Romániában, Kovászna megyében található, a legkeletebbre fekvő magyar többségű város. Területén az irodalmi források már a római korból katonai tábornok említenek, a 14. században vásáros helyé alakult. Gyors fejlődését követően a 15. század elején, Székelyföldön az elsők között emelkedett városi rangra. Kereskedelme fellendülésével az egyik legbefolyásosabb és Marosvásárhely után Erdély második legnépesebb városa lett.

Történelme során számos csapást szenvedett el, legfőbb az 1834-ben bekövetkező tűzvész volt, mely házáinak kétharmadát megsemmisítette; 1848-ban azonban már a szabadságharc egyik fő állomása volt. Az osztrák önkényuralom visszaállítása megakadályozta további fejlődését, az új évszázad alig hozott valami változást a város életében, így maradhatott fenn a kor számos emléke és a város egykori arculata.

Kézdivásárhely jelentősége nemcsak történelmében, hanem épített örökségében is rejlik: az országosan egyedülálló, udvarterek sokasága által kialakított városi térszerkezet mára műemlékileg védett. Az udvarterek keskeny, utcává alakult udvart jelentenek, melyek a főtéren álló épületek kapualjaiból nyíltak. Kialakulásuk a középkortól megfigyelhető volt, kezdetben az egykori piacteret övezték, később azonban egy második gyűrű is felépült.

Az udvarterek sokasága egyedülálló településszerkezetet hozott létre. Valószínűleg más székely városokban is megfigyelhető volt az udvartér, azonban a későbbi településfejlesztések során mindenünnen eltűntek: Kézdivásárhelyen azonban olyannyira a helyi identitás részévé váltak, hogy a tűzvész során elpusztult házakat is az eredeti formákat követve építették újjá.

Dolgozatomban irodalmi forráskutatás alapján szeretném bemutatni ennek az egyedülálló székely városnak a kialakulását, történelmi, térbeli, szellemi fejlődését, mindazt, ami formálta sajátos karakterét. Helyszíni vizsgálatok alapján jellemezném a főtér mai arcát; összevetném azokat a dokumentumokat, véleményeket, melyek – egymásnak sokszor ellentmondva – a terület fejlődését hívatottak a kívánt irányba előmozdítani. Dolgozatom célja feltárni mindazt a hátteret, melyet a főtér és az udvarterek rekonstrukciója során érdemes szem előtt tartani.

Szabó Gyöngyvér:

BUDAPEST KÖZTEREINEK FEJLESZTÉSE A MEGÚJULÓ TÁRSADALMI IGÉNYEK TÜKRÉBEN

BCE Tájépítészeti Kar, Kert-és Szabadtértervezési Tanszék

Konzulens: Dr. Balogh Péter István
Csepely-Knorr Luca

Egy városi köztér minőségét nemcsak a fizikai anyagok és a kivitelezés színvonala határozza meg, hanem a városszövetben betöltött funkcionális, gazdasági és kulturális szerepe. Ugyan Budapest számos, több évtizedes paradigmák szerint épült és átépült köztere felett eljárt az idő, építéskori idilli használatuk ma már csak illúzió, az újkori fejlesztésekben is a piaci érdekérvényesítés és a szakmai paternalizmus érhető tetten.

Korunk új használati igényei a közterek fejlesztését rendkívül komplex közösségi feladattá léptették elő, mégis a jelen törvényszerűségei felismerésének hiányával, a várost használó közösség szempontjainak háttérbe szorulásával szembesülünk.

A kutatás elsődleges célja egy széles horizont bemutatása Budapest közttereinek helyzetéről a kortárs szakmai és nem szakmai közvéleményt foglalkoztató impulzusok összefoglalásával. A köztér, mint városépítészeti tér definiálása és tipologizálása, a főváros közttereinek használatával összefüggő lakossági attitűdök, elvárások és szokások ismertetése nyomán áttekintem a felmerült konfliktusokra reflektáló társadalmi folyamatokat.

A városi terek újraértelmezett használatát hirdető, tiltakozó, olykor meghökkentő, és a művészi alkotói teret az urbanisztikai térre kiterjesztő megnyilvánulások mellett kiemelten foglalkozom a közösségi részvételen alapuló tervezési folyamatok szerepével a városi közterek fejlesztésében. A lakóházának kertjét kialakító és gondozó mikroközösségtől a vállalati társadalmi szerepvállalás fogalmáig bővitem a skálát.

Megvalósult külföldi és hazai kezdeményezések elemzése segítségével céloom olyan ajánlások tétele a participatív tervezés feladatainak gyakorlati és módszertani kidolgozására, melyek integrálhatók és felvállalhatók a mai tervezőtársadalom részére. A kutatás eredményei segítségére válhatnak a tájépítészeti gyakorlatnak abban, hogy a kapcsolódó tudományok és kreatív gyakorlatok eszközeit felhasználva meghatározza egy adott köztér valódi közösségi és társadalomformáló jellegét.